

UREDNIŠKI UVOD

EDITORIAL

.....

V uredniškem odboru revije Bilten Slovenske vojske smo z zadnjo številko v letu 2008 (10/Št. 4) in s tem tudi z zadnjo številko v desetem letniku te revije želeli pokazati, da so v zgodovini institucij različni dogodki lahko izjemnega značaja. Izjemnost razumemo tako v smislu sposobnosti za dolgotrajno delovanje (deset let rednega izhajanja) kot sposobnosti za hitro prilagajanje novim nalogam (analiza slovenskega predsedovanja Svetu EU). Vsebino četrte številke revije smo zato oblikovali v tri večje sklope. Prvi sklop smo namenili pogledu na desetletno preteklost Biltena ter izzivom, ki revijo čakajo v prihodnosti, drugega namenjamo analizi predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije, pri čemer smo izpostavili predvsem področja, ki zadevajo zunanjo politiko, varnost, obrambo, vojaške in obrambnoindustrijske zmogljivosti, ter zaščito in reševanje. S tem sklopom je Bilten pomembno prispeval k analizam predsedovanja ter zapisu izkušenj iz tega za slovensko zgodovino izjemnega dogodka. V tretjem sklopu smo predstavili rezultate raziskav o izzivih Slovenske vojske in novosti v varnostnem okolju, ki kažejo na nujnost preoblikovanja slovenske vojaške organizacije v prihodnje. Bilten Slovenske vojske je leta 2008 dopolnil deset let rednega izhajanja. Deset let je morda kratko obdobje v zgodovini neke revije, vendar pa moramo ob pogledu na število in raznovrstnost člankov, ki smo jih imeli priložnost brati v teh letih, priznati, da ima ta revija posebno preživetveno moč. Rednost izhajanja je že eno od dokazil te moči. Druga značilnost revije je ta, da je objavljala besedila tako visokih vojaških poveljnikov kot pripadnikov srednjega vojaškega menedžmenta in strokovnjakov iz širšega civilnega akademskega ter raziskovalnega okolja. Povezovala je strokovnjake različnih strok in uspešno predstavljala stališča o vprašanih vojaške organizacije, ki so nastajala na konferencah ali šolanju. Tematske številke revije kažejo, da so bile z različnih vidikov obravnavane teme, ki določajo prihodnost razvoja Slovenske vojske v spremenjenem varnostnem okolju, na primer vojaško izobraževanje, protiterorizem, premagovanje stresa na delovnem mestu. O vsem tem in še o

mnogih drugih spoznanjih iz desetletnega izhajanja revije govori prispevek glavnega urednika revije, generalmajorja mag. Alojza Šteinerja. Avtor poudarja potrebo, da se strokovna raven prispevkov v reviji v prihodnje dvigne, tako da bi bilo poleg strokovnih člankov vse več tudi znanstvenih, revija pa naj bi postala ogledalo strokovnosti Slovenske vojske.

Države preživijo velike in prelomne dogodke v svoji zgodovini, ki so tako ali drugače strokovno in znanstveno proučeni, opisani v številnih knjigah in zgodovinskih spominih. Včasih pa takšni dogodki potonejo v pozabo, ne da bi pustili sled v zgodovinskih učbenikih ali na knjižnih policah uglednih založb, pa četudi bi se lahko iz poteka dogodkov ali zbranih izkušenj kaj naučili o delovanju državnih organov, njihovi sposobnosti prilagajanja in usklajevanja z delovanjem mednarodnih institucij.

Če z velikimi in prelomnimi dogodki mislimo na taka dejanja v zgodovini držav, ko se te na poseben način ali ponovno uveljavijo v mednarodni skupnosti ali nekaj časa prispevajo k posebnemu urejanju mednarodnih odnosov, bi za Republiko Slovenijo morali navesti osamosvojitveno vojno leta 1991, nestalno članstvo v Varnostnem svetu Združenih narodov 1998–1999, predsedovanje Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi leta 2005 ter predsedovanje Svetu Evropske unije v prvi polovici leta 2008. Prvi dogodek je prelomen zato, ker pomeni nastanek nove države v mednarodni skupnosti. Ob drugem je Slovenija dve leti prevzemala odgovornost za ključna varnostna vprašanja sveta, med drugim za rešitev humanitarne katastrofe na Kosovu, ob tretjem pa je vodila organizacijo – utemeljiteljico ukrepov za krepitev zaupanja v evropsko-ameriški perspektivi. Četrti dogodek je Sloveniji omogočil predsedovanje naddržavni skupnosti, ki določa standarde ravnanja 27 držav članic, hkrati pa se v svoji zunanji politiki srečuje z zvezo Nato, Združenimi državami Amerike, Azijo, Latinsko Ameriko in Afriko. Če pogledamo v zgodovinske zapise o teh prelomnih dogodkih, bomo našli že veliko zgodovinske in spominske literature o osamosvojitveni vojni, pa nobenega posebnega znanstvenega ali strokovnega dela, ki bi analiziralo članstvo v Varnostnem svetu ZN, nobene knjižne analize predsedovanja OVSE, obstaja pa predhodna akademska študija, ki je izšla ob začetku predsedovanja in je pomenila znanstveni pogled na organizacijo, ki ji bo Slovenija predsedovala (Šabič in drugi 2005). Za nastajanje analiz po končanem predsedovanju Svetu EU je še veliko časa, vsekakor pa se bo prvemu delu, ki ga je izdalo Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije (Brezigar in drugi 2008), pridružil tudi Bilten Slovenske

vojske, ki v zadnji številki leta 2008 v prispevkih avtorjev z Ministrstva za zunanje zadeve in Ministrstva za obrambo prinaša podrobno analizo enega od segmentov predsedovanja, in sicer delovanje na področju varnosti. Prispevke neposrednih udeležencev oziroma sodelavcev v predsedovanju dopolnjuje razmišljanje o varnostni situaciji na Zahodnem Balkanu, ki je bil izpostavljen kot prednostna naloga slovenskega predsedovanja, sedanje analize pa kažejo, da je bil deloma tudi zamujena priložnost za preboj slovenske zunanje politike. Analizi predsedovanja Svetu EU so bili posvečeni tudi Politološki dnevi 2008, ki so od 16. do 18. oktobra 2008 potekali v Portorožu v organizaciji Slovenskega politološkega društva (Haček 2008). Na predstavitvi o varnostnih dosežkih predsedovanja Svetu EU so nastopili tudi štirje avtorji prispevkov za Bilten SV (mag. Alojz Šteiner, mag. Dean Groff, Gregor Volaj, prof. dr. Anton Bebler). Vsi prispevki, ki v Biltenu Slovenske vojske 10/Št. 4 obravnavajo izkušnje iz predsedovanja Slovenije Svetu EU, imajo skupno značilnost: pisali so jih udeleženci procesa predsedovanja in v večini primerov tudi najbolj odgovorne osebe v vodenju aktivnosti predsedovanja na področju varnosti. Če bi upoštevali metodologijo uvodnega nastopa mag. Šteinerja na Politoloških dnevih, bi morali analizo uspešnosti predsedovanja opazovati na treh točkah, in sicer najprej, kakšen izziv je predstavljalo predsedovanje Svetu EU, nato kakšne izkušnje so si slovenski udeleženci nabrali v teh aktivnostih, in končno, katere so bile zamujene priložnosti. Uvodoma moramo poudariti, da področje evropske varnostne in obrambne politike (EVOP), v katerem so večinoma sodelovali avtorji prispevkov, ni bilo prednostno v slovenskem predsedovanju, delovanje na področju skupne zunanje in varnostne politike (SZVP) pa je potekalo prek že ustaljenih skupnih izjav, deklaracij, strategij in stališč, ki spremljajo dolgoročno politiko EU ter njene odzive na aktualne zunanjepolitične in varnostne dogodke (več o tem v besedilu avtorjev Marna, Slapničarja in Purkarta z Ministrstva za zunanje zadeve). Ugotovimo lahko, da je ne glede na prednost, predsedovanje pomenilo za vse udeležence posebno obliko zelo natančnega seznanjanja z EVOP in SZVP ter socializacijo za evropske vrednote. H končnemu uspehu je prispeval pravočasen začetek priprav na predsedovanje, na kar opozarjata v prispevkih tako mag. Šteiner kot mag. Groff, kot poseben izziv pa se je pokazala odločitev, da bosta pri predsedovanju delovala dva centra, in sicer bruseljska prestolnica (Slovenija je za predsedovanje močno okrepila svoje stalno predstavništvo v Bruslju, ki je bilo središče oblikovanja politik) ter državna prestolnica Ljubljana (ki je

bila središče za pripravo odločitev). Udeleženci so se soočili s posebnostmi v obliki dosjejev za posamezne tematike, akcijskih načrtov in drugega posebnega evropskega administrativnega delovanja, ki včasih v svojem izrazoslovju zvenijo prav vojaško (npr. »battle plan«, kar slovenimo kot akcijski načrt). Med izzivi predsedovanja je vprašanje, ki si ga verjetno zastavi vsaka država, če prej ne, pa gotovo takrat, ko analizira svojo uspešnost, namreč – ali je bila samo bolj ali manj aktivna sopotnica sekretariata Sveta EU in njegovega koledarja pri izvedbi evropskih politik ali pa je uspela poiskati, ponuditi in uveljaviti svoj pogled na reševanje skupnih evropskih vprašanj. Slovenske izkušnje kažejo, da je za majhno državo pomembno, kako zna ohranjati svoje stališče in graditi konsenz med vsemi državami članicami, kar je običajno lažje majhnim državam, ki nimajo težnje po vsiljevanju svojega stališča kot evropskega. Med slovenske pobude spada prispevek na področju sodelovanja EU z Natom, zlasti tam, kjer so interesi skupni, kot je na primer Zahodni Balkan. V prid tej zamisli je na Brdu potekala odmevna konferenca o celovitem pristopu k reševanju kriz v eni in drugi organizaciji ter o sinergiji v njunih aktivnostih. Avtorji prispevkov ugotavljajo, da je slovensko osebje kljub pravočasnim pripravam pogosto moralo nabirati izkušnje kar v procesu delovanja (learning by doing), pri čemer je bilo odpravljanje morebitnih napak bistveno težje. Za majhno državo z malo tradicionalnimi diplomatskimi izkušnjami je bila poseben izziv tako imenovana protokolarna diplomacija, v kateri je bilo mogoče ponuditi ideje in jih pojasnjevati bistveno bolj sproščeno in podrobno, kot to dopuščajo formalni sestanki.

Posebne vrste izziv je slovensko predsedovanje predstavljalo v logističnem smislu. Pomembno vlogo v tem procesu je imela Slovenska vojska, ki je sodelovala pri oblikovanju in pojasnjevanju slovenskih stališč v okviru EVOP, hkrati pa je z velikim številom svojih pripadnikov vodila, usklajevala in logistično podpirala vrsto dogodkov iz programa predsedovanja, o čemer podrobneje govori mag. Groff v svojem prispevku. Nenazadnje je prav Slovenska vojska pokazala na verodostojnost slovenske politike v EU s tem, ko se je z napotitvijo vojakov odzvala na poziv OZN in EU za sodelovanje v operaciji evropskih sil v Čadu. Slovenska vojska je operativno delovala tudi v primeru zavarovanja vrha EU in ZDA v Sloveniji. Široka paleta dejavnosti Slovenske vojske – to je vsebinsko oblikovanje dogodkov in programa predsedovanja, vodenje in usklajevanje dogodkov na področju EVOP, logistična podpora predsedovanju (prevozi, skladišča, akreditacije) in operativno

delovanje – kaže, da je mogoče vojaško organizacijo zelo uspešno uporabiti za podporo delovanju državnih organov, kar sodi med t. i. postmoderne naloge sodobnih oboroženih sil (Forster 2006: 226). Slovenska vojska je izvedbo podpornih nalog utemeljila na konceptu države gostiteljice (*Host nation support* – HNS), pri čemer se je uspešno prilagodila tako organizacijsko (nastala je nova matrična ad hoc struktura za izvedbo predsedovanja) kot tudi sociološko (uspešno sodelovanje civilnih in vojaških struktur). Uspešno opravljene naloge so pripomogle k promociji Slovenske vojske kot pomembne državne podporne organizacije, pri čemer je treba izpostaviti, da je Češka za svoje predsedovanje Svetu EU sprejela slovenski model vojaške podpore predsedovanju.

Avtorji prispevkov, zlasti mag. Šteiner, mag. Groff in Vidrih, ugotavljajo, da med zamujene priložnosti slovenskega predsedovanja spadajo evropska misija na Kosovu EULEX, ki se zaradi spleta okoliščin ni začela takoj po kosovski razglasitvi samostojnosti februarja 2008, prepočasno odzivanje na zamisli o vojaških zmogljivostih v Evropski obrambni agenciji ter nedokončano oblikovanje evropskih bojnih skupin.

Gregor Volaj predstavlja področje zaščite in reševanja kot poseben segment sodelovanja držav članic EU. Med slovenskim predsedovanjem so bile dejavnosti civilne zaščite usmerjene v krepitev mehanizmov EU za usklajeno odzivanje na nesreče, v sodelovanje z državami, ki niso članice EU (države Zahodnega Balkana), so pa zainteresirane za usklajevanje svojih dejavnosti na način, ki je značilen za EU, ter v sodelovanje z mednarodnimi organizacijami. Slovenija je na tem področju pokazala precej institucionalne inovativnosti, saj je organizirala seminar o krepitvi sodelovanja med državami kandidatkami in državami Zahodnega Balkana na področju civilne zaščite na Bledu. Na srečanju je nastala t. i. blejska pobuda, ki vsebuje konkretne predloge za sodelovanje med obema skupinama držav, kar kaže na sposobnost slovenske ekspertske diplomacije, da prispeva k razvoju evropske perspektive Zahodnega Balkana. Gorazd Vidrih je predstavil delovanje Evropske obrambne agencije ter načrtovanje varnostne in obrambne politike na področju oborožitve in opreme, obrambnih trgov za domačo industrijo ter raziskav in razvoja. Čeprav te zmogljivosti spadajo med ključne, jih po mnenju avtorja Slovenija ni štela med prednostne, kar je bilo vidno tudi v številu uradnikov, ki so se ukvarjali z usklajevanjem dejavnosti za Evropsko obrambno agencijo.

Sklop z analizo uspešnosti predsedovanja Svetu EU zaključujemo z besedilom, ki se predsedovanja dotika le obrobno, pa vendar predstavlja temo, ki določa

uspešnost slovenskega predsedovanja. Gre za prispevek Antona Beblerja, ki osvetljuje ozadje razmer na Zahodnem Balkanu. Zahodni Balkan je izziv evropski varnosti, s katerim se evropske države soočajo že vse od konca hladne vojne oziroma začetka oboroženega razpada nekdanje Jugoslavije. Kaskadno potekajoči oboroženi spopadi ter bolj ali manj uspešno poseganje mednarodne skupnosti v situacijo na Zahodnem Balkanu v obliki mirovnih operacij (največje med njimi so UNPROFOR, UNPREDEP, Sfor, Kfor, UNMIK, Alba in druge) povzročajo nenehne napetosti med mednarodnimi organizacijami, vpletenimi v reševanje krize ali uveljavljanje stabilnosti in napredka v regiji. Avtor se najbolj podrobno ukvarja s težavami pri sodelovanju med EU in Natom na Balkanu. Na podlagi avtorjevega prispevka v Biltenu ter na Politoloških dnevih 2008 lahko povzamemo, da je Slovenija med predsedovanjem Svetu EU sicer uspela definirati Zahodni Balkan kot prednostno nalogo svojega predsedovanja, kar je bilo potrjeno z dogodki v regiji (17. februarja 2008 je bila razglašena kosovska samostojnost), vendar pa ni dovolj izkoristila svoje posebne pogajalske pozicije (zgodovinsko poznavanje problemov na Kosovu je še vedno sestavina slovenskega zgodovinskega proučevanja). Težava je tudi v nesposobnosti EU, da bi zagotovila ustrezne sile za misijo EULEX v začetnem obdobju. Kljub pozitivnim in negativnim spoznanjem iz obdobja predsedovanja je treba vedeti, da je težko objektivno oceniti vlogo posamezne države pri predsedovanju Svetu EU, saj je njegova vloga v okviru unije omejena. Sklenemo lahko, da je sposobnost za institucionalne in diplomatske inovacije ter dajanje vsebinskih predlogov pri soočenju z izzivi EU med ključnimi dokazili uspešnosti nekega predsedovanja, in morda je prav obsežnost logistične in vsebinske podpore Slovenske vojske med tistimi institucionalnimi inovacijami, ki jih bomo morali še velikokrat analizirati. Slovenska vojska je namreč po organizacijskih načelih vojaškega delovanja opravljala netipično vojaško nalogo, ves čas je bila v ozadju vseh dogodkov in se ob koncu predsedovanja enako neopazno, kot je z več kot tisoč pripadniki vstopila v zaledno oskrbo predsedovanja, tudi neopazno vrnila k svojemu vsakdanjemu delu. Z uspešnostjo predsedovanja se danes mnogi hvalijo in si zanjo lastijo zasluge, odlikovanja v zahvalo za opravljeno delo so – kako tipično – pripeta tudi na prsi pripadnikov in pripadnic SV. Koliko pa je ob tem SV v slovenski javnosti pridobila na legitimnosti? Pesimističen odgovor bi bil – veliko manj, kot si je zaslužila, in veliko manj, kot v očeh tujih obiskovalcev Slovenije med predsedovanjem.

Tretji sklop vsebin v Biltenu prinaša razmišljanja in analize avtorjev o spremembah in novostih v domačem in zavezniškem obrambnem okolju. V prispevkih so obravnavane vsebine: potreba po dopolnitvi strateških usmeritev za delovanje Slovenske vojske, različni vidiki pridobivanja kadra za poklicne vojske v Evropi in Sloveniji, raziskovalna in razvojna dejavnost na obrambnem področju, zavezniški pogledi na reševanje kompleksnih kriz ter spremembe v strategiji odnosov z javnostmi, ki jih za države članice narekujejo smernice Nata iz leta 2007.

S prispevkom o nalogah zakonodajne in izvršne veje oblasti na področju obnavljanja in posodabljanja strateških dokumentov, na katerih temelji obrambna in varnostna politika države, je avtor brigadir mag. Branimir Furlan opozoril na bistvo civilno-vojaških odnosov. V Sloveniji so institucije civilnega nadzora kot prve generacije civilno-vojaških odnosov že vzpostavljene, vendar pa je odprto vprašanje njihove uspešnosti.

V Biltenu SV 10/Št. 4 objavljamo tudi tri znanstvene članke, ki analizirajo vprašanja upravljanja človeških virov v vojaški organizaciji, in sicer z domače in mednarodne primerjalne perspektive. V prvem avtorji prikazujejo izzive kadrovske strukture Slovenske vojske s pomočjo modela markovskih verig, v drugem avtorica predstavlja odnos zaposlenih v SV do vodij in vodenja, v tretjem pa avtor iz Švice analizira težave s popolnjevanjem poklicne vojske v treh izbranih evropskih državah, med drugim v Sloveniji.

Prispevek štirih avtorjev (Darko Štamfelj, prof. dr. Vasja Vehovar, doc. dr. Damjan Škulj, May Doušak) iz Centra za metodologijo in informatiko Inštituta za družbene vede na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani temelji na ugotovitvah iz raziskave, ki je v okviru Ciljnega raziskovalnega programa Znanje za varnost in mir potekala v letih 2006 in 2007 pod naslovom *Modeliranje obrambnih segmentov z markovskimi verigami*. Avtorji so v prispevku z naslovom *Kadrovska struktura Slovenske vojske: scenariji in projekcije* predstavili izračune scenarijev za kadrovske projekcije segmentov, pri tem pa uporabili pristop markovskih verig. Avtorji ugotavljajo, da so obrambni segmenti vojak II, vojak I, poddesetnik in desetnik kritični, saj je v letih 2006 in 2007 prišlo do velikega zmanjšanja prihodov ter do občutno povečanega odhoda v okolje. Kritično pomanjkanje pri nižjih nazivih v SV je značilno za stalno in pogodbeno sestavo, če upoštevamo ciljno stanje srednjeročnega in dolgoročnega načrtovanja. SV se je številkam, ki jih predvidevajo optimizirani prehodi v modelu, približala v letih 2004 in 2005. V znanstvenem članku so

predstavljeni scenariji prehodov med posameznimi segmenti. Scenarij S0 upošteva nadaljevanje povprečnih prehodov v obdobju od 31. 12. 2001 do 31. 12. 2005. Po tem scenariju bo leta 2010 v upravnem delu MO bistveno preveč podsekretarjev, v stalni sestavi SV pa bistveno preveč vojaških uslužbencev. Če se upoštevajo prehodi leta 2006 (Scenarij S2) in prehodi leta 2007 (Scenarij S3), pa so projekcije še bolj neugodne. Scenarij S1 optimizira prehode na podlagi izhodiščnega stanja 30. 6. 2007, tako da ciljno kadrovsko strukturo za leto 2010 premakne za eno leto, torej v 2011. Tudi v tem primeru se ciljni kadrovski sestavi ni mogoče v celoti približati. Prispevek dokazuje, da je mogoče z modeliranjem optimalnih prehodov iskati rešitve in bistveno podrobneje izdelati srednjeročne in dolgoročne scenarije popolnjenja Slovenske vojske. Pristop markovskih verig pa se na ravni države že drugač kaže kot primerna oblika kadrovskega modeliranja. Prvič so bile markovske verige uporabljene v raziskovalni praksi na primeru 2000 novih raziskovalcev¹.

V drugem prispevku s področja upravljanja človeških virov dr. Manica Jakič proučuje vrednote v Slovenski vojski in predstavlja ugotovitve iz svoje raziskave, povezane z vojaškim vodenjem in lastnostmi vojaških vodij. Ko analizira najbolj sprejemljive lastnosti vojaškega voditelja po percepciji zaposlenih v SV, ugotavlja, da različne ciljne skupine, za katere je imela v raziskavi reprezentativni kvotni vzorec (to so častniki, podčastniki, vojaki, vojaški uslužbenci in civilne osebe), bolj ali manj soglasno izbirajo odgovornost, skrb za podrejene, strokovnost in profesionalen odnos do dela kot najbolj zaželeno lastnost vojaških voditeljev. Razlike med ciljnimi skupinami so vidne pri lastnosti »skrb za podrejene«, ki jo vojaški uslužbenci izberejo redkeje kot druge štiri skupine, »profesionalen odnos do dela« pa se zdi civilnim osebam manj pomembna lastnost, kot to velja za druge ciljne skupine.

Tretji prispevek s seznama kadrovskega tem je mednarodnoprimerjalna študija. Dr. Tibor Szvircsev Tresch, ki je za Bilten prispeval svojo študijo, je profesorsko stólico za vojaško sociologijo na Vojaški akademiji na Zvezni tehnični visoki šoli (znani kot ETH) v Zürichu zasedel leta 2008, nasledil je največjega švicarskega vojaškega sociologa in svojega mentorja profesorja Karla W. Haltinerja. Tresch nadaljuje mentorjevo tradicijo dobrega sodelovanja s slovenskim obramboslovjem in vojaško prakso, saj je novembra 2007

¹ Projekt 2000 novih raziskovalcev je bil namenjen obnavljanju kadrovske strukture raziskovalcev v Sloveniji, začel se je leta 1985 in v podobni obliki poteka še danes kot projekt Mladi raziskovalci. <http://www.arrs.gov.si/sl/mr/>, dostop 13. 10. 2008.

obiskal Slovenijo kot eno izmed treh izbranih držav, ki jih je vključil v svojo primerjalno študijo o strategijah pridobivanja poklicnih vojakov. V Sloveniji se je srečal z znanstveniki s področja obramboslovja, ki proučujejo interes mladih za vojaški poklic, intervjuval je nekdanje obrambne ministre ter govoril s strokovnjaki MO in SV, ki skrbijo za kadre. Na podlagi raziskovalnih rezultatov, zbranih na primerljiv način v Sloveniji, Belgiji in na Nizozemskem, je nastala študija, katere krajšo različico predstavljamo tudi slovenski strokovni javnosti pod naslovom *Pomanjkanje poklicnih vojakov: Katere strategije rekrutiranja uporabljajo poklicne vojske v Evropi?* V prispevku proučuje, kako poklicna vojska pridobiva svoje člane na trgu delovne sile, kakšne strategije uporablja in kako je uspešna pri zadrževanju kadra. Avtor ugotavlja, da so vse evropske države, ki imajo poklicne oborožene sile, zašle v krizo novačenja, tri izbrane države so pravi primeri tega fenomena. Za Belgijo velja, da se že od prehoda na poklicno vojsko ubada z vprašanjem staranja kadra. Avtor opazuje neposredno povezavo med brezposelnostjo, gospodarsko rastjo in uspehom pri novačenju, saj je med kandidati za službo v vojski veliko mladih iz Valonije, visoko razvita Flandrija pa je manj uspešna pri zagotavljanju svojega proporcionalnega deleža za vojsko, v kateri so predpisane jezikovne kvote. Nizozemska je primer države, kjer je močno gospodarstvo vzrok za težave pri rekrutiranju, glavni motiv za vstop v vojsko sta možnosti sodelovanja na misijah v tujini in izobraževanja. Rekrutiranje poteka lokalno in podatki kažejo, da je uspešnejše v predelih, kjer so vojašnice. Slovensko vojsko je avtor videl in razumel kot vojsko s premalo vojakov in preveč častnikov. V sklepu ponuja vrsto koristnih pristopov za uspešno novačenje.

Kapitan fregate mag. Peter Papler proučuje raziskovalno delo na področju obrambe in ugotavlja, da je raziskovalno in tehnološko razvojno delo na obrambnem področju organizirano tako, da se sredstva iz obrambnega proračuna dodeljujejo civilnim raziskovalnim in tehnološkim organizacijam po merilih Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS), ki delajo za naročnika raziskav. Ta način dela poteka od leta 2004, ko sta bila razpisana dva programa: Ciljni raziskovalni program Znanje za varnost in mir (CRP MIR) ter Tehnološki program Znanje za varnost in mir (TP MIR). Avtor v svojem prispevku ugotavlja, kako poteka civilno-obrambno sodelovanje v teh dveh programih ter kakšni sta normativna ureditev in organiziranost raziskovalne dejavnosti v tistem delu Ministrstva za obrambo, ki podpira ta dva programa. V zaključnem delu prispevka obravnava še vprašanje uspešnosti

raziskovanja ter možnosti za izboljšanje uporabnosti rezultatov za naročnika raziskav. Avtor meni, da bi bilo mogoče nadgraditi tisti del raziskovanja, ki je namenjen vojaški organizaciji, z ustanovitvijo samostojne vojaške raziskovalne institucije, povečano vlogo gospodarstva pri sodelovanju v razvojni dejavnosti Slovenske vojske pa vidi bolj v partnerstvu in manj v javnih razpisih.

Uspešnost raziskovanja bi bilo mogoče izboljšati z usklajevalnimi mehanizmi za uveljavljanje rezultatov raziskovanja v vojaški praksi.

Podpolkovnica mag. Mojca Pešec predstavlja razvoj celovitih konceptov o reševanju kompleksnih kriz v sodobni mednarodni skupnosti. V prispevku z naslovom *Razvoj konceptov celovitega in usklajenega delovanja mednarodnih dejavnikov pri reševanju kompleksnih kriz* utemeljuje potrebo po celovitem sistemu reševanja kompleksnih kriz tako, da se uveljavijo oblike medagencijskega sodelovanja različnih mednarodnih organizacij. Potreba po celovitosti delovanja je vidna v Natovi zamisli ter viziji delovanja OZN in EU. Mag. Roman Bric v svojem prispevku z naslovom *Posodobitev funkcije odnosov z javnostmi v Slovenski vojski* obravnava dve vsebini: najprej predstavlja spremembe v konceptu vojaških pravil zveze Nato v odnosih z javnostmi (dokument Vojaškega odbora MC 0457/1), ki zadevajo premik od obveščanja javnosti k celostni obravnavi odnosov z javnostmi. Razloga za spremembe sta v potrebi po komuniciranju z množičnimi mediji in interno javnostjo v vojskah ter v lokalnih okoljih držav članic zaveznitstva ter v nujnosti razmejitve splošne funkcije komuniciranja z javnostmi od vojaških funkcij informacijskega delovanja. V drugem delu prispevka analizira razvoj funkcije odnosov z javnostmi na Ministrstvu za obrambo ter v Slovenski vojski, pri čemer ugotavlja, da je koncentracija moči, do katere je prišlo s podreditvijo častnikov za odnose z javnostmi načelniku oddelka za odnose z javnostmi ter pridružitvijo funkcije tiskovnega predstavnika SV in pooblaščenca za dostop do informacij javnega značaja, v nasprotju z Natovimi načeli, ki temeljijo na konceptu častnika PR (Public Relations) kot poveljnikovega glavnega svetovalca za odnose z javnostmi. V reviji sicer nismo mogli objaviti celotnega prevoda Natovega dokumenta MC 0457/1, ki ga je uredil mag. Bric in bi lahko bil dostopen slovenski javnosti na domači spletni strani MO, navajamo pa spletno stran Nata, kjer je dostopen v angleškem izvirniku.

Zadnjo številko Biltena Slovenske vojske v desetletnem izhajanju zaključujemo torej dokaj simbolično – z Natovim navodilom o komuniciranju z javnostmi. Bilten je sestavni del te komunikacije, tako z notranjo javnostjo v

Ljubica Jelušič

obrambnem sistemu kot z zunanjo strokovno in širšo javnostjo. Tu smo, morda drugače kot pri nekaterih drugih dejavnostih SV, dokazali, kako sodelovanje civilnih in vojaških strokovnjakov lahko pripomore k dvigu kakovosti, in kako lahko sanje o kakovostni reviji uresničimo le s skupnimi napori. Številka, v kateri smo prepletni spoznanja vojaških strokovnjakov s strokovnjaki in znanstveniki iz upravnega dela MO, MZZ ter akademskega sveta, je dana v presojo tistemu, v čigar rokah je legitimnost Slovenske vojske – slovenski javnosti.

Ljubljana, 29. oktobra 2008

VIRI

Bojan BREZIGAR in drugi, 2008: Predsedovanje Slovenije Svetu Evropske unije, Zunanji odnosi. Ljubljana: Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije, Sektor za načrtovanje politik in raziskave.

Anthony FORSTER, 2006: Armed Forces and Society in Europe. Basingstoke, New York: Palgrave Mac Millan.

Miro HAČEK (ur.), 2008: Izkušnje iz predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije (Experiences of the Slovenian Presidency to the Council of the European Union), program in zbornik povzetkov, Slovenski politološki dnevi, Portorož, 16.–17. oktober 2008. Ljubljana: Slovensko politološko društvo.

Mladi raziskovalci in Znanost mladini, dostopno na <http://www.arrs.gov.si/sl/mr/> 13. 10. 2008.

Zlatko ŠABIČ (ur.), 2005: Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.